

Kancler Hitler bo danes pozdravil kneza namestnika Pavla ob prihodu v Berlin

Nemška prestolnica v morju zastav in cvetja v pozdrav naši namestniški dvojici

Podrošica, 1. junija. Knez namestnik Pavle in kneginja Olga sta prispela s svojim spremstvom sinoči točno ob 20 v Podrošico na koroško jugoslovanski mej. Na postaji so kneza namestnika in kneginjo Olgo pozdravili: jugoslovanski poslanik v Berlinu dr. Ivo Andrić, nemški poslanik v Berlinu dr. Heeren in člani častnega spremstva, dodeljenega visokim gostom za njunega obiska v Nemčiji. Na čelu častnega spremstva so: šef protokola minister v. Dernbach, kabinetni šef maršala Goeringa, general Bodenschatz in štabni načelnik fohrerjevega namestnika, poveljnik brigade SS oddelek Stenberg.

Berlin, 1. junija. m. Za današnji popoldanski sprejem kneza namestnika Pavla in kneginje Olge je nemška prestolnica izvedla ogromne priprave. Že pred dnevi je propagandni minister Goebbels kot brigadni poveljnik nemške narodno socialistične stranke za Berlin pozval Berlinčane, naj razobesijo zastave in ulice okrase z zelenjem. To se je v celoti tudi zgodilo ter danes Berlin

dobesedno plava v morju nemških in jugoslovanskih zastav. Po vseh ulicah, po katerih se bo vozil knez namestnik Pavle s svojim spremstvom od postaje do »Bellevue«, so postavljeni tudi visoki drogovi, na njih pa veliki nemški orli in jugoslovanske krone.

Po ulicah, po katerih se bosta vozila Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga danes popoldne, bo delala častni špalir nemška vojska in oddelki narodno socialistične stranke. Pri sprejemu visokih gostov bo sodelovalo samo Hitlerjevo mladino nad 70.000, ter se že po tem lahko vidi, kako veličastno bodo v Berlinu sprejeli našo knežjo dvojico.

Kneza namestnika Pavla in kneginjo Olgo bo nočoj na Lehtski postaji sprejel kancler Hitler sam na čelu vlade, voditelj vojske in najodličnejših zastopnikov narodno socialistične stranke. Kancler je sinoči dospel iz Berchtesgadenu v Berlin in je popoldne obiskal grad Bellevue ter pregledal njegovo novo ureditev. Razkošno urejene

prostore, kjer bo bivala jugoslovanska namestniška dvojica sta mu razkazala minister Meisner in arhitekt Baumgarten.

Od vseh berlinskih cest in trgov je za sprejem jugoslovanske namestniške dvojice najlepše in najrazkošnejše okrašena nova cesta »Vzhodno zahodna os«, ki so jo izročili prometu za Hitlerjevo 50 letnico 20. aprila, ko je šel po tej cesti veliki mimohod nemške vojske. Drugič je ta cesta služila za velike manifestacije 28. aprila ob sestanku nemškega državnega zbora, tretjič 12. maja, ko je prišel nemški zunanji minister grof Ciano podpisati vojaško zvezo z Nemčijo, četrta velika parada pa bo jutri, ko bo mimo kneza namestnika Pavla in kneginje Olge korakala nemška vojska. 5. junija bo na tej cesti parada divizije Condor, ki se je vrnila iz Španije.

Vse nemško časopise posvečuje jugoslovanskemu vladarskemu obisku v Berlinu izredno pozornost, saj je to drugi uradni obisk kakšnega tujega državnega glavarja oziroma regenta v novi Nemčiji.

V nemških uradnih krogih poudarjajo, da pomeni visoki obisk potrditev večletnega prijateljstva ter dobrega sodelovanja med Jugoslavijo in Nemčijo. Ker je to sodelovanje z dejanji dokazano in potrjeno, ni treba ob tej priložnosti nikakih novih pogodb ali sporazumov. Nemškemu ljudstvu pa bo ta obisk služil kot dokaz, da Nemčija ni obkoljena, kakor bi po zadnjih dogodkih utegnil kdo misliti.

Izjava predsednika bolgarske vlade: Dobrudža - cena za sporazum med Bolgarijo in Romunijo

Sofija, 1. junija. Predsednik bolgarske vlade Kiosevanov je sprejel pred tremi dnevi posebnega dopisnika velikega pariškega dnevnika »Paris soir« in mu dal važno izjavo glede bolgarske politike na Balkanu, zlasti glede njenega razmerja z Romunijo. V začetku svoje izjave je omenil nesrečne dogodke v Dobrudži, ko je bilo pobitih več bolgarskih kmetov, nato pa je nadaljeval:

»Naša najodkritostnejša želja je živeti v dobri sliki s sosedo Romunijo. S tem bi prišli na račun mi, mir in stvar zahodnih demokracij.

Vse pogodbe, podpisane po svetovni vojni v Parizu, v Seuresu, v Trianonu so samo še zgodovinski spomini. Turčija se jih je rešila prva. Madžarska je tudi prišla na vrsto. Ali naj se jim samo Bolgarija vekomaj pokori?

Mi ne zahtevamo od Romunije severne Dobrudže, ker ni nikdar bila naša. Pač pa naj nam Romuni pustijo južno Dobrudžo, kjer živijo tisoči in tisoči naših rojakov. To je naravno zaletje naših pristanikov Burgasa in Varne, ki propadajo dan za dnem bolj, odkar ga nimata. Naša država nima žita. Po šest Dobrudže bi odpravila to pomanjkljivost. Romunija bi z Dobrudžo izgubila strašno malo, komaj 1% svojega žitnega pridelka.

Ne bom izdal državne skrivnosti, če povem, da so se pred nekaj meseci začela pogajanja med Bukarešto in Sofijo, če se ne bi bilo dalo mirno urediti tega razburjivega vprašanja. Toda prišli so novi dogodki: francoske in angleške obljube o pomoči za Romunijo — in razgovori, ki so se tako srečno začeli, so se spet ustavili.

Zalostni prepriji s sosedo so do zdaj vedno ovirali našo državo, da ni stopila v Balkansko zvezo. Nekaj kvadratnih kilometrov Dobrudže nas je sprlo z Romunijo, nekaj kilometrov obale na Egejskem morju z Grčijo. Ali ne bi mogli mirno popraviti vsega tega? Ali nismo mi Bolgari že dokazali dobro voljo? Ali se nismo slovesno odrekli srbskemu delu Makedonije, da smo lahko z Jugoslavijo podpisali pogodbo o večnem prijateljstvu. Podpisali smo prijateljsko pogodbo tudi s Turčijo in s tem pokazali isti pomirilni duh, ko smo se odrekli Odrinu.

Ali se torej res samo z Romuni in z Grki ne bi smeli sporazumeti?

Bivši poveljnik češkoslovaške vojske v Karpatski Ukrajini general Prchal je dal ameriški poročevalski agenciji »United Press« izjavo, v kateri zavrača vse vesti nemškega tiska, da bi na Poljskem organiziral propagando proti Nemčiji in zbiral češkoslovaške begunce za napad na Nemčijo. General pravi, da je na Poljskem gost in torej ne more tako grdo izrabljati poljske prijaznosti ter delati Poljski težave v njenih odnosih z Nemčijo.

Predsednik japonske vlade Hiranuma je včeraj brzojavno čestital nemškemu kanclerju k podpisu vojaške zveze med Nemčijo in Italijo. Japonski predsednik poudarja v njej, da pomeni omenjena vojaška zveza pomemben odnos za ureditev svetovnega mira. Ta čestitka je doslej vse, kar je Japonska storila glede sodelovanja pri tej zvezi.

Do zveze med Anglijo, Francijo in Rusijo je še daleč, o čemer najbolje pričja govor sovjetskega zunanjega ministra — tako je mnenje poljskih vladnih krogov.

Položnice so priložene današnji številki »Slov. doma«. Vse naročnike prosimo, da z njimi poravnajo tekočo in zaostalo naročnino.

Vesti 1. junija

Angleški tisk danes obsežno razpravlja o govoru sovjetskega zunanjega ministra, s katerim je odklonil nove angleške in francoske predloge ter pravi, da bo trajalo precej časa, preden bo mogoče priti do sporazuma glede tako potrebne obrambne pogodbe med Anglijo, Francijo in Rusijo.

Japonci so prišli in zaprli angleškega vojaškega odposlanca na Kitajskem, polkovnika Speara, ki je zadnje mesece prebil pri kitajski vojski, zdaj pa je hotel priti na ozemlje, ki ga imajo v oblasti Japonci.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je izdal odlok, s katerim je prepovedana plovnost okoli velikega letalskega in mornariškega oporišča Pearl Harbour na Havajskih otokih. Ladje, ki bi hotele tja, morajo imeti posebno dovoljenje.

Silen val vročine je zajel vzhodnoameriško obalo po deževju in viharju zadnjih tednov. Več ljudi je včeraj v New Yorku zadela solnčarica.

Španski general Queipo de Llano je s svojim štabom odpotoval v Nemčijo, kjer se bo udeležil 5. junija parade nemških prostovoljcev.

Madžarska bo ostala zvesta svojim prijateljem, predvsem Nemčiji in Italiji, je govoril madžarski zunanji minister včeraj v Sopronju.

Grška vlada zavrača vesti, da bi bila izdala kake izredne vojaške ukrepe za varstvo meje proti Albaniji. Take vesti imajo namen zastrupiti dobro razmerje med Grčijo in Italijo.

Most čez reko Po se je podrl pri Meniloni blizu Milana. 30 ljudi, ki so bili na mostu, je padlo v vodo. Štirje so našli smrt, štirje so bili pa hudo ranjeni.

Novi sovjetski poslanik v Varšavi Saranov bo sprejel pri predsedniku republike Moscickemu jutri in mu bo izročil svoje poverilnice.

Egiptovski zunanji minister bo prihodnji teden obiskal Turčijo in se s turškimi voditelji posvetoval o čim uspešnejšem izvajanju določil zveze prednjazvezskih držav, ki so jo lani sklenili v Teheranu.

Pokrajina Aleksandreta je dejansko že priključena k Turčiji, o čemer pričajo predlogi za začetek velikih pristaniških del, katere so sprejeli na letnem zboru turške ljudske stranke v Ankari. Tako piše poluradni carigradski list »Unus«.

300 ljudi je našlo smrt pri avtomobilskih nesrečah v Ameriki včeraj, ko so stivali spomini padlih v svetovni vojni.

Volitve v Angliji bodo drugo polovico oktobra lelos in se nekatere stranke, ki jih, kakor na primer socialisti zanimajo predvsem volitve, že pripravljajo na nje.

Posveti med angleškim, francoskim in poljskim generalnim štabom se bodo začeli avgusta, z Rusijo pa že najbrž prej — poročajo nekateri angleški listi.

4000 italijanskih legionarjev je padlo v španski vojni in bodo za vedno ostali v Španiji. To je najboljša poročila za vedno slovo med italijanskim in španskim narodom. Tako pravi dnevno povelje, ki ga je odhajajočim italijanskim prostovoljcem dal včeraj njihov poveljnik general Gambara.

Oddelek ameriške vojske mornarice je na morju pred Portsmouthom predvčerajšnjim izkazal zadnjič 26 mornarjev, ki so ostali v potopljeni podmornici »Squalus«.

V madžarski novi zbornici se bodo zdaj združili vsi prijatelji narodnega socializma. Tisti iz vladnega tabora in oni iz opozicije ter bodo skušali vladi vzeti oblast ter dati državi novo vladavino, kar bo Madžarski prineslo težke dni. V tem smislu razpravlja o izidu madžarskih volitev glavni angleški dnevnik »Times«.

Balkan se je osamosvojil in ne morejo zahodne demokratske države več tam špekulirati na to, da bi balkanske narode porabile kot sredstvo v boju proti totalitarnim državam. Tako sodi italijanski tisk, ki te dni veliko razpravlja o angleških prizadevanjih na Balkanu.

Angleška vlada je, kakor poroča iz zaupnih virov agencija »United Press« pripravila besedilo za odgovor na nemško odpoved pomorskega sporazuma. Anglija je v odgovoru odklonila nemško utemeljitev odpovedi, bo pa pustila odprta vrata za morebitne nove posvete.

»Nekega dne bo narodom na svetu jasno, da leži uspeh v sodelovanju, a ne v spopadih med narodi,« je govoril angleški kralj včeraj na kosilu v columbijskem mestu Victori.

Trgovska pogajanja med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo, ki so se začela pred nekaj dnevi, so se za nekaj časa ustavila, vendar pravijo Nemci, da se bodo kmalu obnovila.

Predsednik irske vlade de Valera je včeraj v poslanski zbornici dejal, da bo vsak Irec, ki stalno prebiva v Angliji, moral služiti tam vojske.

Španski notranji minister Serrano Suner bo te dni odpotoval v Italijo na italijanski vojni ladji, ki bo spremljala vračajoče se legionarje.

Pri pozdravi slvesnosti na čast nemškim prostovoljcem, ki so se vrnil iz Španije, je včeraj v Hamburgu prišlo do velikih manifestacij za prijateljstvo med Nemčijo in Španijo.

Zaradi povečanih izdatkov za obrambo bo Belgija v prihodnjem preračunskem letu najela posojilo v znesku pet milijard dinarjev.

Blagovni promet med Nemčijo in Jugoslavijo se je potroji, kar je plod nemško-jugoslovanskega ustvarjalnega dela. Izvoz Jugoslavije v veliko Nemčijo znaša 50% vsega jugoslovanskega izvoza, katerega Nemčija plačuje z industrijskimi izdelki. Tako piše glasilo narodno socialistične stranke »Angriff« v svoji gospodarski prilogi.

Angleška vlada naj opozori Italijo na nekatere točke angleško-italijanskega sporazuma, ki jih Italija doslej še ni izpolnjevala — zahteva včerajšnji »Manchester Guardian«.

Dnevi kneza namestnika in kneginje Olge v Berlinu

Berlin, 1. junija. m. Knez Pavle in kneginja Olga bosta ostala v Berlinu na uradnem obisku do 5. junija. Program njunega bivanja je tale: V petek 2. junija ob pol 10 dopoldne bo knez Pavle položil venec na grob Neznane vojaka. Pri tej priložnosti bo častna četa nemške vojske izkazala vse časti, ki pripadajo vladarjem. Ob 10.25 bo v čast gostov pred Tehnično šolo velika revija nemške vojske. Popoldne je določeno za ogled mesta. Zvečer bo slavnostna predstava v državni operi.

V soboto 3. junija bo knezu Pavlu in kneginji Olgi priredil sprejem berlinski župan dr. Lippert. Pri tej priložnosti bo knez Pavle vpisal v zlato knjigo mesta Berlina. Jugoslovanska knežja dvojica bo naredila nato sprehod po berlinskih ulicah. V Potsdamu bo nato položil venec na grob Friderika Velikega. Po ogledu dvorca »Sanssouci«

bo na čast visokima gostoma nemški zunanji minister von Ribbentrop priredil v svojem dvorcu v Potsdamu kosilo, nakar se bosta knez Pavle in kneginja Olga odpeljala v Berlin. Njuna na čast bo zunanji minister priredil tudi večerjo v hotelu Kaiserhof.

V nedeljo 4. junija bosta knez Pavle in kneginja Olga s svojim spremstvom in gosteh pri maršalu Goeringu v Katovu. Po kosilu bo krožna vožnja po Havelskih jezerih. Maršal Goering in njegova soproga bosta priredila tudi večerjo v Charlottenburskem gradu.

Ponedeljek 5. junija je določen za ogled muzeja. Ob 18 zvečer se bosta knez Pavle in kneginja Olga odpeljala iz Berlina v Eberswald, kjer bosta ostala do četrka. Kot zasebna gosta pri maršalu Goeringu in njegovi soprogi. 8. junija pa se bosta z dvornim vlakom odpeljala iz Nemčije.

Sovjetski zunanji minister odklanja zadnje predloge za angleško-francosko-rusko zvezo

Moskva, 1. junija. m. Na včerajšnji seji sovjetske zbornice, ki se je začela ob 19 po ruskem času, je sovjetski zunanji minister Molotov nove angleško-francoske predloge za sklenitev obrambne zveze med tremi veleislami odklonil kot nezadostne, ker ne dajejo Sovjetski Rusiji enakopravnosti glede obrambe in vzajemne pomoči. Pomenijo sicer napredek od prvotnih predlogov, vendar vsebujejo nekaj takih pridržkov, ki bi utegnili Rusijo škodovati, če bi prišlo do kakih resnih dogodkov, ker bi Angliji in Franciji dopuščali, da ostane nevtralni.

Sovjetski pogoji za sodelovanje z Anglijo in Francijo so naslednji:

1. Sklenitev brezpogojne obrambne zveze med Anglijo, Francijo in Rusijo.

2. Natančno določena poročila Anglije in Francije za vse sovjetske sosedne brez izjeme.

3. Trosni sporazum, ki naj točno določi središča za medsebojno pomoč v primeru napada.

Nemčija in Italija sta pred kratkim sklenili zvezo napadalnega značaja, ki določa možnost vojne in napada. Ta zveza ni niti zakrinkana s pretežno boja proti Kominterni in zveze proti Kominterni niti ne omenja. Nemško-italijanska zveza je naperjena proti demokratskim silam in je treba nanjo odgovoriti s podobnim sredstvom.

Sovjetska Rusija ne simpatizira z napadalci in je pripravljena sodelovati z zahodnimi veleislami, ki so z zadnjimi poročili in pogodbami pokazale, da so spreminile svojo politiko. Rusija je pripravljena skleniti sporazum z Anglijo in Francijo, če bosta ti državi dokazali, da se odkritostno želita upreti napadu. Rusija pa ne bo nikomur služila za orodje in bo branila svoje koristi ter koristi splošnega mira. Rusija pozna razliko med zgovornimi ugotovitvami in med dejstvi.

S tem govorom je sovjetski zunanji minister povedal, da Rusija nove angleške in francoske predloge odklanja in da hoče, naj Anglija in Francija ustrežeta vsem njenim zahtevam, ki imajo pred oči sveda samo sovjetske in splošne komunistične koristi. Molotov je šel v svojem govoru tako daleč, da je Angliji in Franciji posredno zagrozil s tem, da se Rusija lahko približa tudi Nemčiji, ko je dejal, da Rusija lahko vsak trenutek začne trgovske razgovore z Nemčijo, ki so se zadnje čase ustavili...

London, 1. junija. o. Sovjetska odklonitev zadnjih angleških predlogov je vzbudila v Angliji in v Franciji presenečenje in v javnosti ogorčenje, vendar v vladnih krogih pa so mišljenja, da vseeno niso ovire, ki jih je ta odklonitev rodila, take, da bi mogle preprečiti sporazum med Anglijo, Francijo in Rusijo. Vendar ne bosta Anglija in Francija razgovorov nadaljevali, dokler ne dobita od Rusije uradnega odgovora na svoje predloge in pa novih predlogov.

Sport v zadnji minuti

Pester spored imajo naši teniški igralci. Jutri začno igrati semifinalno tekmo za evropsko zono v tekmovalstvu za Davisov pokal. Ko bodo tekme v kraju, dobo takoj odpotovali — še s svežimi lavorikami, lahko rečemo, na veliki mednarodni teniški turnir, ki bo v Parizu. Nato pa se bodo podali v Wimbledonu, na največji vsakoletni teniški svetovni turnir. V Wimbledonu velja zmagovalca za nekaj časa neslužbenega amaterskega svetovnega prvaka. Konec julija meseca se bodo naši igralci pomerili v odločilni tekmi za zmagovalca v finalu evropske zone. Po vsem videzu bodo igrali z Nemci v Zagrebu. Belgijski igralci Lacroix, Geelhand in de Boorn so že prispeli v Zagreb ter pridno trenirajo. Zdi se, da bomo to moštvo premagali brez posebnih naporov. Belgijci letos še niso prav za prav imeli nobenega resnejšega nasprotnika, zato so tudi — dokaj nepričakovano — prišli med prve štiri narode v Evropi. Po lanskim naši zmagi v Bruxellesu lahko srečanje z njimi pričakujemo z mirno vestjo, saj se je takrat pokazalo, da so naši igralci odločno boljši in zmagali z lahkoto.

Današnje volitve v Romuniji in nova volivna določila

Bukarešta, 1. jun. m. Po vsej Romuniji so danes volitve v novo romunsko poslansko zbornico, jutri pa bodo volitve v senat. Sedanje romunske volitve potekajo pod čisto novimi okoliščinami. Za volitve je izključena vsaka ustmena ali pismena agitacija. Volili bodo samo pismeni ljudje, svoj glas pa bodo smele oddati tudi ženske.

Volivci so razdeljeni na tri skupine po poklicih in sicer: na poljedelce in rokodelce, na ljudi svobodnih poklicev in na razumne. Volivce za današnje volitve bodo dale v glavnem tri največje romunske stranke, ki predstavljajo novo vsedržavno stranko »Fronto narodnega prepoda«.

Po določbah novega volivnega zakona se bodo izvoljeni poslanci morali baviti še naprej z delom v svojih poklicih ter politika ne bo zanje pomenila novega poklica in služke.

Pri današnjih volitvah v romunski parlament bo izvoljenih 258 poslancev, to je po 90 poslancev za vsako članovsko skupino. Za poslanska mesta se poteguje 475 kandidatov. Med njimi je tudi zastopnik jugoslovanske manjšine Bogoljub Pisarov, lektor arborvrtarstva na bucareški univerzi, ki kandidira v Temišvaru.

Po zatrevanju nosilcev novega režima v Romuniji, bodo volitve popolnoma svobodne. Vlada je izdala samo navodila politično upravnim organom glede vzdrževanja reda in mira in glede nastopanja proti vsem tistim, ki bi poskušali onemogočiti volitve. Najstrožje je prepovedana agitacija za abstinenco pri volitvah. Včeraj je ta kazen že doletela poslanca Mihaesca, prijatelja voditelja bivše narodne kmečke stranke Maniua, ki je zavzel opozicijsko stališče do nove vsedržavne stranke. Ker je agitiral za abstinenco, je bil kaznovan z 6 meseci konfinacije.

Vode katastrofalno naraščajo

Ljubljana, 1. junija.

Se vedno traja deževje v Sloveniji. Vode so znova začele prestopati bregove in se razlivali po travnikih in poljih. Meteorološki zavod je davi ob 7 zaznamoval, da je v celotni državi padlo za 301,4 milimetra dežja, za nekaj milimetrov manj, kot leta 1933, ko so v Sloveniji nastopile katastrofalne povodnji ter je bilo takrat Barje spremenjeno v veliko jezero. Pri Fužinah je Ljubljana od nedelje do davi narasla za 60 cm in je bilo vodno stanje davi 1,90 nad normalo. V Črni vasi in pri Lipah se je Ljubljana razlila po travnikih, pod vodo je tudi barjanska ravan med Borovnic, Bevkami tja do Podpeti. Okoli Grmeza stoji visoka voda.

Velika katastrofa grozi lepi Kostanjevici na Dolenjskem, kakor je posneti iz kratkih brzjavah, ki prihajajo na hidroelektrični oddelek banske uprave. Kostanjevici je okrog in okrog obdana z visoko vodo. Voda že vdira v hleve, v kleti in trgovine. Po ulicah se ljudje vozijo v čolnih. Reka Krka silno naglo narašča. V torek popoldne je vodomer pri Sv. Križu javil, da je Krka zaradi hudih, od nedelje trajajočih nalivov narasla do

320 cm nad normalo. Iz Sv. Križa pri Kostanjevici pa so včeraj javili, da je Krka dosegla opoldne že 383 cm nad normalo in ob 14 se je dvignila še za 6 cm. Narasla je torej od torka do včeraj popoldne za 69 cm. Glavna cesta Brežice—Novo mesto je na več krajih pod vodo in je promet ustavljen.

Poročila iz Brežice pravijo, da Sava še vedno hudo narašča. Okoli Brežice se vrste neprestani hudi nalivi. Vodostaj Save pod brežiškim mostom je bil včeraj zjutraj 220 cm nad ničlo, opoldne pa že 225 cm.

Dalje poročajo iz Brežice, da je vodomer na Čatežu zaznamoval včeraj ob 13 stanje Save za 310 cm nad ničlo. Skočjanska dolina na Dolenjskem je vsa pod vodo.

Vode na Notranjskem so močno narasle. Tako je Loška dolina deloma pod vodo, ker se je glavni potok Obrh v spodnjem toku razlil daleč naokrog. Regulacija požiralnika Golobine je bila pred leti ponovno izvršena in zato je Obrh hitro odtekal v podzemlje. Po dolgih letih pa se je pojavila v dolini povodenj. Planinska kotlina, kar je skoraj že naraven pojav, je spremenjena v veliko jezero. Voda sega visoko do Planine. Čerkniško jezero je močno naraslo.

Slovenska številka „Politike“

Belgrad, 1. junija. m. Današnja »Politika« je objavila prilogo, posvečeno Sloveniji. Za njo so prispevali članke:

Ivan Mohorič: Gospodarska struktura in problemi dravske banovine.

August Praprotnik: Pokrajina, ki brez industrije ne more živeti.

Franc Bonač: Pomen ljubljanskega velesejma.

Vladimir Regali: Problem slovenskega tujškega prometa.

Dr. Jože Bohinjec: Socialno zavarovanje in socialno varstvo v Sloveniji.

Drago Potočnik: Slovensko bankarstvo in hranilnice.

Božidar Borko: Dvajset let kulturnega življenja.

Franc Gabrovšek: Zdravništvo — učitelj v gospodarskem in kulturnem pogledu.

Fr. Hr.: Maribor — narodno središče Slovencev.

Božo Račič: Domača slovenska obrt.

Dr. Dular: Kaj vse bo razstavljeno na letošnjem pomladnem velesejmu v Ljubljani.

Tujskoprometna zveza v Ljubljani in Mariboru pa je prispevala tele članke:

Slovenija — kraj za letovišča, zdravilišča in turizmo.

Železarne KID na Jesenicah: Industrija železa in jekla v Sloveniji.

V prilogi so objavljeni še članki o trboveljskem rudniku, o zdravilišču Golnik, o razvoju Rogaske Slatine v zadnjih letih, o tekstilni industriji ter o tovarni kemičnih izdelkov v Hrastniku. Material za to slovensko številko največjega srbskega lista je zbral in uredil ljubljanski dopisnik »Politike« g. Milanović.

Prvi slovenski delavski tabor

4. junija 1939 v Ljubljani

pod pokroviteljstvom bana dr. Marka Natlačenca

bo ob vsakem vremenu

po sledečem določenem dnevnem redu:

Zjutraj ob 6 fanfare na gradu in budnica z godbo po mestu.

Ob 9 pri sv. Jožefu skupna sv. maša s kratkim cerkvenim nagovorom in blagoslovitev 10 praporov.

Ob 10 ureditev sprejema in sprejeto po Poljski cesti, čez Krekov trg, mimo škofijskega dvorca in čez trimostvo do Uniona.

Ob 10 manifestacijsko zborovanje v veliki dvorani Uniona. Na zborovanju pozdrav predsedniku in kratke govore zastopnika ZSD. Nato govori ministri predsednik Dragiša Cvetković, naš narodni voditelj dr. Anton Korošec, naš sodelavec minister za gradbo dr. Miha Krek.

Zborovanje zaključimo z državno himno.

Celotna prireditel, še enkrat poudarjamo, bo ob vsakem vremenu.

Ljubljana od včeraj do danes

Že smo stopili v junij, v čas, ko smo si svoje dni v potu obraza slačili suknjice in hiteli k vodi, da bi se osvežili. Letos pa kar nič se ne kaže na kopanje. Marsikdo še sploh ni odločil zimske suknje. V tem deževnem vremenu je prav pošteno hladno, ne samo zvečer in zjutraj, ampak tudi čez dan. Včeraj je prav na rahlo, sečagovo poskušal sever, pa ni dosti opravil. Kar ves dan je po malem šlo, še zvečer se dež ni hotel ustaviti, tako se je zjutraj zagnal. Včeraj se je morda kdo še nadejal, češ, nemara bo pa jutri kaj boljše, ko bomo zapisali prvi junij, pa ni prav računat. Ponoči se je še nekako držalo zatišje, davi okrog šestih pa je znova začelo rositi in čez urico tudi pošteno deževati. Zdaj nad tem vremenom že vse gode razen dežnikarjev in »obutvarjev«, ki jim posel dobro cvete. Zadnji čas je že res, da se vreme spremeni, če ne bo tudi letošnja letina ogrožena, saj bo na polju kmalu vse začelo gniti.

Dvajset let lepega in uspešnega dela

praznuje Državni zavod za žensko domačo obrt. Leta 1919 je bil ustanovljen, tedanjim ravnateljem g. Vogelnik ter njegovim naslednikom g. ravnateljem Božo Račič pa sta naglo organizirala strokovno šolstvo. Med ženskimi domačimi obrtni prav gotovo zavzema najvidnejše mesto čipkarstvo. Zavod je kmalu ustanovil nove tečaje za čipkarstvo, vezenje, toledo, biserna dela, lasne mrežice in mreženje. Kmalu so začele delovati nove čipkarske šole v Horjulu, Polhovem gradu, Zireh, Zelezniških, Kamni gorici in Trati, tečaj za biserna dela v Zagorju ob Savi, file tečaj na Prevaljah in v Mežici, prirejeni so bili čipkarski tečaji v Selcih, v Zalem logu, v Hinjah, v Koprivniku in v Ihanu, tkalska tečaja v Adlešičih in na Vinici, tečaj za pletenje torbice v Šmarjeti in v Mokronogu, tečaj za predelavo volne v Gorenjih in toledo tečaj na Jesenicah. — Prirejane so bile razstave v Ljubljani, v Kranju, na Bledu, v Škofji Loki, Celju, Mariboru, Ptuj, Ljutomeru, Zagrebu, Karlovcu, Bel-

gradu, Skoplju, Šabcu, Dubrovniku, na Sušaku in v Novem Sadu. V inozemstvu se je zavod udeležil razstav v Parizu, v Pragi, Berlinu, Monakovem, Kadanju, Haagu, Helsinkih, Milanu, Bariju in v Solunu. Krasne so diplome in vse polno odlikovanj, ki jih je zavod dobil. Najlepše je nedvomno darilo italijanske fašistične stranke za obrtniško razstavo v Berlinu, ki ga je dobil naš zavod: poldrug meter visoko vazo iz čistega jekla.

Kupčija z inozemstvom je postala izredno živahna. Dandanašnji gredo naše čipke najbolj v Nemčijo, Francijo, Anglijo, Dansko, Švedsko in na Finsko.

Pri nas zanimanje za čipkarstvo raste iz leta v leto. Šole in tečaje zavoda je obiskovalo več kakor 10.000 oseb. Letno se redno uči čipkarstva in drugih ročnih del približno po 500 žena in deklet. Zavod sam je v dvajsetih letih svojega obstoja izplačal slovenskim ženam in dekletom za približno 2.000.000 dinarjev nagrad.

Zavod praznuje zdaj svojo dvajsetletnico. Prostor na Turjaškem trgu so postali pretesni. Vodstvo zavoda premišljuje, kje bi našlo druge, primernejše, potrebam odgovarjajoče prostore. Prav bi bilo, da bi pri tem Zavodu na pomoč prišli tudi merodajni faktorji ter se pobrigali, da bo tako pomembna ustanova končno dobila že priprave prostore!

Sedem novih ponesrečencev

je bilo včeraj sprejetih v ljubljansko bolnišnico. Reševalci so bili poklicani na Bleiweisovo cesto, kjer so sprejeli Stjepko Rončević, ženo ravnateljico v tovarni usnja »Kalin«. Rončevićeva si je zlomila nogo.

Popoldne je bil sprejet Kovačič Alojzij, zidar iz Velike Loke. Padel je z odra ter si pri tem zlomil nogo.

Prav tako si je zlomila nogo tudi kočarica Marija Hauptmann, doma iz Male Kostrevice pri Litiji.

Filmi

»Gusarje« (Kino Matica). Človek se spet mora nehoti spopadati ob naslovu »Gusarje«. Čemu ne bi prevedli »Ljudje z morja« ali »Možje s prostoranega morja«, da bi ostali zvesti pravemu? — Pričujoči film je drugo delo znamenitega režiserja Henryja Hathawayja, ki ga vidimo v Ljubljani. (Marsikdo se še spominja »Petra Ibelsona«) Hathaway je velik mojster, ki zna posameznim dogodkom dati prostor in čas presegajoč okvir splošno veljavnih načel in gibal. Premoder je, da bi iskal razlage za to ali ono početje v neki jasno opredeljeni logičnosti; pusli jo povito v sklopek fisočih komponent in daje prvenstveno besedo značajem, tej nepregledni, trajno se bijoči vojski zamolanih hotenj, v katerih se javlja dobrota poleg podlosti na enako sugestiv in dramatičen način. Hathaway zna biti silovit in nežen, mojster množice in posameznika, lirik in epik, kakor že v snovi razbira potrebo po načinu oblikovanja na tem in onem mestu. — Glavni igralci, Gary Cooper, George Raft, Francis Dee, Wilton in Olympe Bradna, so v filmu odlični, zlasti Cooper spet enkrat doseže višek svojih sposobnosti. Skoda, da dela ne gledamo v ameriški verziji, ampak v nemški, kjer je stavek za dramatično sceno — neglede na svojevrstno ameriško šatirano izgovarjavo nemščine — včasih predolg, včasih prekratke, tako da razbija ušesne! Skoda, da dobimo v Ljubljani le tako malo del tega res velikega režiserja — umetnika!

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 1. junija. m. Knez namestnik Pavle je odkupil 14 umetniških del, ki so bila razstavljena na pomladanski umetniški razstavi v Belgradu. Med drugimi je kupil tudi sliko Petra Lubarde »Vaza«, ter sliko slovenskega umetnika M. Sedeja »Na sprejemo«.

Belgrad, 1. jun. m. Včeraj popoldne so odpotovali v Bjelino finančni minister Vojin Gjurič, minister za socialno politiko in narodno zdravje Rajaković, gradbeni minister dr. Miha Krek in minister za gozdove in rudnike Ljubomir Pantić. Namen njihovega potovanja v Bjelino je preučitev vseh gospodarskih vprašanj v Semberiji in Posavju.

Na Golici sneg namesto narcis

Jesenice, 1. junija.

Zadnje dni, ko drugod v Sloveniji neprestano dežuje, je po naših hribih zapadel globoko v dolino sneg. Tako je sneg pobelil tudi pobočja Golice in Ročce. To je vsakokrat za sedanjí letni čas precej nenavaden dogodek, saj smo vendar že 1. junija. Menda se le ne bo letošnji april kazal še v juniju, ko se je vendar že v maju dovolj. Kljub temu, da je danes že prvi junjski dan, so ljudje spet oblekli zimske suknje. Letošnje goliške narcise so torej letos precej čudne, preveč mrzle. Namesto belega polja narcis, nam je letos nagajivo vreme poslalo ledene rože.

Elektrika ubila konja

Jesenice, 30. maja.

Že par let dovažajo mleko strankam na Jesenicah posestnik iz okolice Gogala Ivan, Kot ponavadi, je tudi ta dan pripeljal v zgodnjih jutranjih urah s konjem mleko v mesto. Ni opazil na Jadranski cesti odrgane žice električnega voda K. D. E. iz Zirovnice. Ko je konj stopil na žico, ga je tok ubil. Gospodar je stopil h konju, da bi mu pomagal, pa je še njeega tok močno stresel in vrgel stran. Ta primer je omenjeni posestnik javil policiji, ki je takoj obvestila nadzornika električnih naprav. Ta je nato takoj ukrenil vse potrebno, da so delavci odstranili žico in preprečili vsako nadaljnjo nevarnost za življenje ljudi in živine. Lastnik konja trpi 6.000 din škoda.

Nekakšen »semenje« je moral biti tam na Gorici ali kaj. Jakob Kovačič je udaril hlapca Jožeta Puškarica tako močno po glavi, da se je Puškarica moral zateči v ljubljansko bolnišnico po pomoč.

Mesarskega vajenca pri Javorniku, Jarca Toneta, je včeraj povozil neki kolesar. Jare je dobil lažje poškodbe po telesu.

Z vročim mlekom se je poparila po rokah Lojzka Zalarjeva, hčerka mlinarice v Zelmljah.

Ob praznikih pri nas fantje še vedno radi pokajo z možnarji. Pri taki priliki pa so kaj rada zgodil nesreča. Tudi Janko Lotrič, dinarjev sli iz Zeleznikov, je postal žrtev take nesreče. Ko je streljal z možnarjem, mu je vzbuhnil smodnik v obraz.

Zahtevajte povsod naš list!

Hervey Allen

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Najbrž se ujetnikom ne sme nič prineseti, si je mislil. Dama ni hotela, da bi jo spoznal. Na dvorščiki so ga obkrožili njegovi tovariši; odprl je sveženj in razdelil vsebino. Tedaj se je nenadno spomnil na Casa Bonnyfeather.

Fides je imela namen odpeljati se takoj k donu Louisu in mu poročati o svojem srečanju. Toda, ko se je vozila po vegasti cesti, so njene misli romale v daljno preteklost in se ustavile v najbližji bodočnosti. Njen sklep je izpremenila radovednost, kaj se bo zgodilo. Voz je dala obrniti in se odpeljala k mestnemu brivcu, ki je bil navdušen nad dobro plačanim naročilom guvernerjeve soproge. Fides se je odpeljala domov in ni ničesar povedala donu Louisu o Antoniu.

Pred večerom se je v zaporih pojavil brivec in se ponudil, da bo moške zastoj ostriel in obrij. Od neke dobrodelne ustanove da je naprošen. Več ne sme povedati. Po nekaj letih je Antonio prvič zopet naslonil svoje gladko lice na trdo vzglavje, okoli tilnika je čutil hladno vetrič. Njegov obraz, ki je pod brado ostal bel, je bil kakor maska.

Pod senco prastarega bombaževga drevesa pred haciendo de Leon je sedel don Louis in sodil. Poleg drevesa je šumel eden onih redkih izvirov v tej suhi pokrajini. Zuborel je izpod ploščate skale, ki je bila še v pradavnih časih popisana z najrazličnejšimi znamenji. Ujetniki so sedeli ob strani stisnjeni skupaj in čakali, da bodo poklicani. Prvi je bil zaslišan poglavar Zunjev. Obtožil ga je neki pater, češ da se upira misijonskemu delovanju med svojim rodom.

»Zanikni pogan, ekselencia. Nevarnem čarovnik. Sovražnik Kristusov.«

»Ali je zagrešil kaj proti kralju?« je vprašal don Louis.

Niže med vojaki ni imel kaj povedati. Pristopili so tovariši iz njegovega rodu in prosili, naj ga izpusti, češ da je pri predstojem plesu, ki naj prinese deželi blazja, nepogrešljiv.

»Omejite svoje misijonsko delo na doline, ki imajo reke!« je rekel don Louis patru. »Opazil sem, da je večina vaših misijonirskih postaj v puščavi uničena. Krščanstvo potrebuje vode, da lahko uspeva.

Zapomnite si to!«

184

Pater je bil zmeden. Še nikdar ni slišal, ali čital kaj o »vodici«.

Don Louis se je obrnil k poglavarju.

»Pojdi,« je rekel, »in napravi dež. Duhovnik belokožcev te ne bo več nadlegoval. Toda pazi, kadar boš zbral nad svojim rodom oblake, da ne prikladiš tudi strela in grom tvojega mogočnega očeta, španskega kralja!«

Zuniji so odšli s svojim poglavarjem.

Z ostalimi Indijanci je opravil guverner na kratko. Bili so roparji ali pa meščani, ki so povzročali nemire. Munos je samo na kratko označil njihov prestopok. »V rudnikih se je glasila sodb. Toda brez določenega roka. Iz rudnikov ni nihče prišel nazaj.

Z Amerikanci se je don Louis pomudil malo dlje. Zasliševal je vsakega posameznika, može in žene.

»Jane Chalfont — — —

»Vašega moža so v Arkansasu ubili Indijanci, pravite?«

»Da, gospod.« je odvrnila mala vdova s slannikom in pritislila svojega otroka na prsi.

»In še vedno nimate dovolj? Ali se niste vrnili v svojo domovino?«

»Ne, gospod.«

»Kaj?«

»Ne, gospod. Jaz in gospa Johnson z dvema mladima možema smo ostali in sadili rž.«

Don Louis je bil presenečen pogledal.

»Slo nam je dobro, dokler ni prišel mož, ki ga je ubil pes, in ki je zažgal našo hišo in nas vse pregnal. Vesela sem, da ga je ubil pes. Cisto prav mu je.«

»To sta ta dva mlada moža,« je rekel Munos in pokazal oba mala dečka.

»To sta vendar otroka,« je dejal don Louis. »Kaj vendar bo, če bo prihajalo vedno več ljudi preko meje? — Naprej v Mehiko. Sedaj hočem videti lastnika psa. Pravite, da je neumen?«

Munos je pomignil Antoniu.

Don Louis je bil že utrujen. Za starega moža, kakor je bil on, je bilo tako dopolne preveč naporno. Izprašal je ducat ujetnikov in se je počutil slabo. Z napol zaprtimi očmi je opazoval nekaj časa na tleh igre sene, ki so jo metali listi na drevesu.

Ko je pogledal kvišku, je stal pred njim Antonio. Don Louis ga je pogledal v obraz. Antonio je bil miren in vesel. Toda na

dona Louisa je učinkoval pogled, kakor močan električni tok. Nekaj časa ni mogel reči ničesar. Njegov obraz se je zdrlil, vztrpetal je in žile so nabrekli, kakor da hočejo počiti. Samo s skrajnim naporom volje se mu je posrečilo, obvladati se.

»Daj mi knjigo,« je rekel zapisničarju, ki je sedel pri njegovih nogah, »in pero.«

V knjigo je nekaj načečkal in se podpisal. Nato je še enkrat pogledal Antonia.

»Zrodek!« je rekel in zamrmral še nekaj nerazumljivega. Njegov glas je bil zlomljen in tresoč. Nato je pomignil, naj ujetnike odpeljejo. Munos je pogledal v knjigo, cinično zašvižgal in ukazal, naj odpeljejo ujetnike.

Z veliko težavo je don Louis prišel do svoje nosilnice in se dal prenesti domov. Brez besedice je takoj odšel v svojo sobo. Čutil se je slabega in je poslal po vino. Bilo je opoldne in zelo vroče. Sedel je na stol pred svojo toaletno mizico in snel vlasuljo. Njegova plešasta glava je bila čisto mokra od potu in lahko je videl, kako mu bijejo žile. Nenadoma ga je stresel krč. V ogledalu je videl, kako se mu je skrenžil obraz. Nato ga je pogladila mrzla roka, od nog do glave, nakar mu je ena stran otrpnila in eno oko ugasnilo. Vse to je opazoval z grozo; polovica njega je gledala, kako umira druga polovica. Nato je omahnil na tla.

Nekaj minut kasneje je Fides priključilo vpitje dekle, ki je prišla z vinom.

Bila je vdova z vsemi skrbmi in z žalostjo.

Sele proti koncu oktobra je major Munos kot začasni guvernerjev namestnik našel čas, da je poslal v Mehiko ujetnike, ki so se do tedaj že močno pomnožili. Zadržali so ga nemiri, ki jih je povzročila govorica o don Louisovi smrti v severnih pokrajinah in neprestane zahteve po delavcih za srebrne rudnike. Moral je napraviti kazenske pohode, da je dobil zahtevano število Indijancev. Antoniu so sporočili, da bo moral iti skupno z ostalimi ljudmi iz Texasa v Mehiko. Sicer ni zvedel ničesar.

»Zelo žal mi je za vas,« mu je rekel Munos. »Razumeti morate, da moram spoštovati ukaze svojega milostljivega predhodnika.«

»Seveda, seveda,« je rekel Antonio. »Saj se tudi ne pritožujem. Morda se vam zdi smešno, toda jaz sem zelo srečen in zadovoljen.«

»Bog vam pomagaj,« je mrmral major in mislil na to, kar je don Louis napisal v knjigo.

Od tu in tam

Prva zgodovina jugoslovanske umetnosti od začetka do danes je to dni izšla v Beogradu, toda ne v srbskimi, pač pa v francoščini. Naslov te knjige je »L'art yougoslave«. V uvodu te knjige stoji zapisano: Ta njega izhaja v trenutku, ko se po zaslugi kraljevskega namestnika Pavla kaže čedalje večje zanimanje za jugoslovansko umetnost. Ustvarjalni duh in pobuda kneza namestnika Pavla delata na polju kulturnega in umetniškega življenja pečat dobi, v kateri je njemu zaupano vodstvo jugoslovanske države. To delo je posvečeno zgodovini jugoslovanske umetnosti, ki je znana samo malemu številu strokovnjakov. Nima drugega namena, kakor iznesti pred široko javnost umetniška dela, ki so stotletja predstavljala za Jugoslovane podlago tradicije in složenosti. Tehnično je knjiga dovršeno opremljena in predstavlja eno najlepših izdanj v naši državi. Vsebuje 168 velikih reprodukcij na celih straneh, od njih osem v barvah. Pred reprodukcijami je obsežna razprava o jugoslovanski umetnosti od IX. stoletja do danes, kakor tudi poimenuje k vsem delom in knjigi, tako da je to v resnici prva zgodovina jugoslovanske umetnosti kot celote. Knjigo je napisal ravnatelj muzeja kneza Pavla dr. Milan Kašanin.

Zagrebska mestna občina je nabavila nove obeleževalne plošče za mestne ulice. Doslej je poskušala z železnimi, pa so se slabo obnesle. Boljše so bile medenine. Zdaj je neka domača tvrdka izdelala serijo medeninih plošč, za katere daje triletno garancijo. Občina pa je za poskus naročila medeninate plošče tudi od neke angleške firme, ki daje zanje desetletno garancijo.

V nedeljo je bil v Zagrebu na Illici svečano blagoslovljen »Dom hrvatskih obrtnikov«. Dom je imenitna palača, kakor je prav gotovo ne premorejo obrtniki nikjer v državi. Na pročelju ima kovinske embleme vseh obrti. Vhod je monumentalen. Na notranji strani portala je spominska plošča iz belega dalmatinskega kamna. V zgradbi so vsi obrtniški zavodi od »Zanatske komore«, »Zavoda za promicanje obrta«, »Saveza hrvatskih obrtnikov« in do dolge vrste ostalih obrtniških ustanov. V posloppju je tudi velika moderna kavarna ter restavracija s kotičkom, ki je izdelan v pristnem hrvaškem zagorskem slogu. Kavarna ima dalje posebno umetno izdelane železne lestence, številnik v restavraciji stane 50.000 dinarjev ter je delo domačih obrtnikov. Restavracija lahko sprejme hkrati 400 do 500 oseb, vsi prostori s kavarno in dvorano vred pa približno 1000 oseb. V drugem nadstropju so reprezentativne dvorane »Saveza hrvatskih obrtnikov« in »Zanatske komore«. V tretjem nadstropju je lepo urejen poseben hotel za obrtnike, ki prihajajo v Zagreb po opravkih iz pokrajine.

Dandanašnji je na ozemlju drinske banovine vsega skupaj 754 ljudskih šol — pred stoletjem leti pa je na vsem tem izredno obširnem terenu obstajala ena sama ljudska šola, ki je bila ustanovljena leta 1818 v Valjevu. Te dni je bila proslavljena stoletnica njene ustanovitve na prav lep način, brez zunanjih velikih priprav, skromno, pa priskrbo.

V okolici Podgorice v Črni gori so se zadnje dni pojavile v velikih množinah kobilice, ki so priletele iz Albanije. Posebno mnogo jih je sedlo na polja v podgoriški, tuški, grški in lesko-polski oblini. Merodajne oblasti so takoj poskrbele za potrebne ukrepe. Kot najboljšo sredstvo za uničevanje te škodljive zalege se je pokazala nafta, katero brizgajo kmetje iz vinogradniških škropilnic. Ponekod jih preganjajo tudi z zmesjo oksida, bakra in arsenika. Marokanske kobilice so zdaj že do 90% skoraj zatrite. Ostalo delo bodo opravili posebej najeti delavci in plice, ki so priletele v okolico Podgorice od vseh strani.

Naši sanitetski oficirji so bili odlikovani z največjim francoskim odličjem, z »Legio častit«. Predaja odlikovanj je bila izvršena v soboto v Hercegovnem, v Štatu Boke Kotorske. Odlikovana sta bila za izredne zasluge upravnik mornariške bolnišnice v Melinah, sanitetski polkovnik g. dr. Milovan Bašović ter šef kirurškega oddelka v isti bolnišnici sanitetski major g. dr. Gavril Petrovič. Odličji jima je pripel v imenu predsednika francoske republike generalni francoski konzul v Splitu g. Gaston Souppe. Pri slovesnosti je bil navzoč tudi komandant Boke Kotorske divizijski general g. Petar Račić.

Z okna v četrtem nadstropju, kjer je sedel in bral, je nenadoma padel akademik-jurist Vladimir Popović. Priletel je na trdi tlak na dvorišču ter obledel mrtve, ves razbit. Mati mladega akademika se je večkrat bala, ko je gledala svojega sina, ki je brezskrbno sedel na oknu in bral. Opozarjala ga je, naj nikar ne izjavi nevarnosti. V soboto zjutraj pa se je fant, komaj je za silo okrevljal od malarije, ki ga je mučila od časa do časa, spet usedel na okno in začel brati. Nenadoma pa je izgubil ravnotežje in padel s četrtega nadstropja na dvorišče. Sodiijo, da ga je najbrž obšla hipna slabost po prestani boleznii in to je postalo zanj usodno.

Veliko smolo je imel elegantni vlomilec Mustafa Jašarevič, bivši privatni uradnik. Na križišču Illice in Kraljeve ulice v Zagrebu ga je zgrabil detektiv prav v trenutku, ko je imel rendez-vous z neko mlado lepoticco. Jašarevič je bil izgnan iz Zagreba in ga tačas zasleduje sodišče zaradi nekkih tatvin. Detektiv je rendez-vous prekinil in Jašareviča odgnal v zapor.

Po nekaj gramov čistega zlata dobi vsak dan iz reke Jablanice blizu Leban trgovca Boža Miličič. Ljudje so vedeli o reki, da prinaša s seboj v pesku drobne kristaličke zlata, kajti v hribih, kodor rečica izvira, so že Rimljani kopali zlato. Trgovce se je lotilo izpiranje ter iznašel v ta namen posebno primitivno izpiralno pripravo. Na njen je več kmetov, ki stalno vsak dan izpirajo rečni pesek. Uspeh ni izostal. Trgovce pridobi skoro vsaki dan po nekaj gramov čistega zlata. Ti uspehi so vzpodbudili ostale premožnejše ljudi, da so hoteli poskusiti svojo srečo na isti način. Toda prehiteli jih je trgovec Miličič, ki si je izposloval izključno dovoljenje za izpiranje peska rečice Jablanice.

Po hudem streljanju in boju so zagrebški cariniki in stražniki zaplenili nekaj sto litrov vina zagrebškimi tihotapec. V zadnjem času se je na področju občine Kurtošije spet hudo razpaslo tihotapstvo opojnih pišav. V soboto zvečer je bila zato organizirana velika racija na predznake tihotapec. Pri tej priliki so bili aretirani štirje zelo nevarni tihotapeci, ki so imeli doslej že šestkrat poslato z oblasti. Niso pa se dali prijeti kar zlepa, ampak so skrajno začeli celo streljati na stražnike in na carinske organe. Bili so izredno predrzni, ker so bili številčno mnogo močnejši kot stražniki in cariniki. Po daljšem boju in streljanju jih je večina pobegnila, štirje pa so bili prijeti.

Razstava Franceta Kralja

Za dvajsetletnico svojega umetniškega delovanja je France Kralj priredil v Jakopičevem paviljonu retrospektivno razstavo, na kateri je prijateljem upodabljačice umetnosti prikazal srečen prežet del, iskanja in hotenja, ki ga je vodilo na poti, s katero je v naše lovrstno kulturno življenje zahtal vidno in trajno pomembno sled. Dobro izbrana dela nam na jasn način odkrivajo kakor pregleden vodnik posamezne faze Kraljeve tvornosti, kateri je javnost v vseh dvajsetih letih sledila z veliko pozornostjo ter jo odobraval z nedolnim priznanjem.

Tudi kdor ne bi vedel za čas, ko je France Kralj z mladostno nezadržanostjo in neugnanostjo stremel za tem, da bi videzu zunanjega sveta, simfonijam lini, barv, ploskev, prostora in okrogline dal neki globlji, notranji, prav poseben smisel in podlago, neko svojsko poduhovitost, neko strogo, v svojem jedru dogmatično, na trdno zadržani veri temelječo, v tedanjih razmerah skoraj homiletično zanosno in uporno apriornost, lahko se v delih, ki je France Kralj že zdavnaj prevesil in dozoril gledanje v pomembno drugačno smer, spozna njegov osebni, poetični in na neverjetno mnogo načinov izrazljivi ter izražani slog. V vsakem času je duh del razodeval neutožno željo po novem, zunanjji dojmi so rodili najdivergentnejše reakcije. Dežela želja s svojim sončnim nebom, z zelenjem in z modrino, s spomeniki moči, ki se ji še, ko je že razpadla, čudino in jo spoštujemo, — Italija je na tej razstavi zastopana skoraj s simbolično številčno pretežnostjo. Kot hladen, miren objektivist je zdaj našel v ogromni gruči hiš, ki dajejo mere mestu, ko izkoriščajo zemeljske prednosti, redu in koristi služečo smotrnost, in ko se je prepustil čaru dneva v Florenci, mu je zrasel prived, ki mu je dal izraza v simbolu; tod je občutil spoštovanje pred pokrajino, v kateri je že zdavnaj utihnil vroči vrvež pestrih, živih dni, tam se ga je lotila zamišljenost pred nemimi pričami slavnega časa, drugod se je predal brez razmišljanja viziji prečudnega

sožitja med starim in sodobnim, da so mu barve in črte govorile v svojski prisposodbi; marsikdaj se človeku zazdi kakor bi se bil zamaknil v neki odmaknjeni pravilni svet. Nekatere občuduje preprostost, drugod ga navdušita prepletenost in kolosalni zamah, spet neke pa se sklone k ljubeznijo k zemlji, iz katere si težak — kmet s trudom in znojem puli vsakdanji, trdo prigrani kruh. Ogromnost in celotnost ga presenečata prav tako kakor podrobnost in ob strani stoječa, priskrba skromnost. Svet pisanih barv ga zanaša in mu narekuje delo v vzvišeni službi.

Na svoji lanskoli poti po Italiji je France Kralj napravil nekaj laviranih perorij, ki so visoko kvalitete in kažejo mojstra izrednega znanja. Prav gotovo so te risbe med najboljšimi deli na Kraljevi razstavi. To dejstvo nam hkratu tudi jasno priča, da Kraljeva produktivna sila še prav nič ne usiha, ampak da je še v polnem razmahu, sposobna še mnogih presenetljivih obratov, ki peča, nemirna in močna.

France Kralj pa je tudi odlični kipar. Poleg omenjenih risb je gotovo najboljšo delo na razstavi izredno razgibana, kompozicijsko odlična in neprilipljena terakota »S polja«. Živa je in prirodna, doberga opazovalca izpričuje in spretnega oblikovalca, ki zna izraziti to, kar hoče. Z dela veje neka sveža, radostna in burna sila, ki nam izdaja poreklo in privrženost umetnika: France Kralj je doma z dežele, ljubezen do zemlje, do njenih darov in do krepkega življenja mu je ostala od mladih let.

Res je, da je bilo v letošnji sezoni v Jakopičevem paviljonu prirejenih izredno mnogo razstav in da je pričujoča Kraljeva postavljena že na kraj, v čas, ko ljudje ne hodijo več s takim zanimanjem gledat in poslušati reči, ki so jih bile med letom živo vezale. Spodobi pa se, da se naša javnost kljub temu oddolži z obilnim obiskom umetniku, ki je dve desetletji stal med prvimi borci za samostojni obraz naše upodabljačice umetnosti.

„Igra o kraljestvu božjem“

Pri vseh velikih prireditvah se dandanes uveljavlja, kakor v davnih stoletjih kot najvidnejša točka kaka veličastna skupinska igra, pri kateri sodelujejo tisoči igralcev in se zato vrši na prostem. Tudi na našem kongresu bo v soboto, dne 29. julija, proti večeru na Stadionu taka predstava, ki obeta biti največja prireditev v monumentalnem slogu take vrste v naši državi in najbrž v srednji Evropi sploh. Teško bo pri tej prireditvi govoriti o predstavi. Sodelovalci bodo namreč vsi: tisti, ki bodo »gledali« prav tako, kakor tisti, ki bodo »igrali«. »Igralce« bo nekaj nad 3000, računamo pa tudi vsaj na 20.000 gledalcev. Vsi skupaj bodo izvajali »Igro o kraljestvu božjem«, katere besedilo je napisal N. Kuret. Sodelovala bo takorekoč vsa Slovenija. Organizirajo se namreč zbori iz skoraj vseh slovenskih dekanij, ki jih zbira in vodi g. kaplan Davorin Petančič. Brez pretiravanja lahko rečemo, da bo ta monumentalna igra največja privlačnost vsega kongresnega sporeda in da bo tudi svojevrstno gledališki dogodek, kakršnega tudi v največjih kulturnih središčih ne zmoro vsako desetletje. V igri sami se prikazuje vlada Antikristova in zmaga verne mladine. Igra zajema vsa problematika sodobnega sveta z vsemi njegovimi ideološkimi strujami in bo za zbrane množice gotovo razodetje. Se bolj pa mogočno doživeti edine rešilne ideje, ki preostaja sodobnemu svetu: ideje o kraljestvu božjem na zemlji, ki ga je treba uresničiti.

Resnica

o volitvah obratnih zaupnikov

Zveza združenih delavcev nam pošilja o volitvah obratnih zaupnikov naslednji sestavek: Volitve obratnih zaupnikov so letos bile 12. in 13. maja, nato pa so bile preložene na čas od 15. julija do 15. avgusta. Volitve bodo morale biti v tistih obratih, kjer so bile že 12. in 13. maja, ponovno julija ali avgusta. Za te volitve sta nastopili pri nas prav za prav samo dve skupini. Na eni strani Zveza združenih delavcev, na drugi pa Združenje socialistov vseh barv. O teh volitvah je Združenim socialistom naklonjeno časopisje poročalo, da je bilo v prvih dneh (12., 13. maj) izvoljenih 490 zaupnikov in sicer tako, da so jih dobili marksisti od teh 230, JSZ 160, NSZ (plavi) 86, Zveza združenih delavcev pa le deset.

Ta poročila Združenim socialistom naklonjenega časopisja so izmišljena in neresnična. Številka za ZZZ pa je zelo znižana. Zveza združenih delavcev je namreč pri teh volitvah v primeri z lanskimi znatno napredovala. V dveh dnevih si je na voliščih priborila 60 zaupnikov, 37 zaupnikov na teh voliščih si je priborila na novo, torej je za to vsoto napredovala.

Poleg tega je važno poudariti, da so Združenim socialistom proti ZZZ nastopili tak, da jim to ne more biti v čast. Združili so svoje sile za torer zoper ZZZ in so ga dejansko tudi povsod izvajali. Zvezali so se, zlasti na severni meji, z ljudmi, ki jim je prava narodna delavska organizacija tra v peti, postavili v volivne odbore slovenski narodni celoti docela sovražno usmerjene ljudi in najraje take, ki so si v prejšnjih časih priborili po podjetjih vodilna mesta, ter grozili našim ljudem z odpuisti. V tovarni Jugotekstil v Mariboru je bil naš kandidat za obratnega zaupnika po spetkah rdečih odpuščen iz obrata četrte ure pred volitvami in za 14 dni naprej izplačan z utemelj, da je dela zmanjkalo. Volitev v tem obratu sploh ni bilo, ker je tam ostala samo ena lista Združenih socialistov. Liste ZZZ, ko so bile že potrjene, so trgali z razglasnih desk. Volivni odbori, ki so jih sestavljali stari obratni zaupniki, so protizakonito skregili čas za vlaganje list na nekaj ur in vlaganje list po ZZZ sploh onemogočili, n. pr. pri »Saturnusu« v Ljubljani. Ze vložene liste ZZZ so protipostavno razveljavljali.

Pri tajnih volitvah — kakor so volitve obratnih zaupnikov — so ti veliki zagovorniki svobode in demokracije dovoljevali, da so njihovi pristaši v skupinah po pet in pet ljudi vodili manj zavedno delavstvo v volivni prostor in ga tam nadzirali, katero listko voli, n. pr. pri »Induplatu« v Jaršah. Ob takim sistemu tajnih in svobodnih volitev je napredek ZZZ zelo čašten.

V Vrapcu se je zgodila druga smrtna nesreča. Tam se je ponesrečil šestindesetletni kmet Pavle Barbarič iz Gornjega Vrapca. Šel je okrog 11 ponoči domov, pa je na železniškem prelazu, kjer ni zapornice, prišel pod lokomotivo, ki ga je zgrabila od strani ter ga butnila v svo silo ob breg. Barbarič je počila lobanja in smr je nastopila takoj. Zdi se, da je bil Barbarič tudi nekoliko vinjen in ni pazil na prihajajoči vlak.

Prošnja poštanim ravnateljstvom v Trstu in Vidmu

Rimska vlada je spričo novih prijateljskih vezi z Jugoslavijo že pred dvema letoma dovolila, da prihajajo v Italijo nekateri jugoslovanski politični dnevniki. V Jugoslaviji pa so sploh vsi italijanski listi in revije dovoljeni. Vprašanje, ali sme dohajati v Italijo jugoslovanski periodični tisk, ki ni politične narave, pa ni bilo razčiščeno. Nekateri slovenski mesečniki na pr. neovirano in redno prihajajo v Italijo, drugi pa ne. Glede verskih mesečnikov se je vprašanje načelno razjasnilo tako, da nabožni listi, ki izhajajo v Jugoslaviji, lahko prosto prihajajo v Italijo. Tako so večkrat zagotovila osrednja oblastva v Rimu.

Zato je nerazumljivo, da se množe pritožbe, da naročniki »Bogoljuba« in »Glasnika Sreca Jezusovega« odposlanih števil ne prejemo redno ali pa da jih sploh ne dobijo. Zdi se, da je temu kriva napačna gorečnost najnižjih poštinih mest. Potrebno je, da se tudi v teh primerih smernica rimskega središča, ki ga navduhuje želja po pomiritvi in mirnem sožitju, v celoti spoštuje.

Nogometna tekma z Italijo

Belgrad, 1. jun. M. Jutri se pripeljejo v Belgrad italijanski nogometni igralci, ki bodo v nedeljo nastopili proti Jugoslaviji. Tudi za to tekmo vlada v vsej športni javnosti tudi v drugih krogih veliko zanimanje. Tukajšnje časopisje že opozarja naše nogometne igralce, ki bodo v nedeljo nastopili proti Italijanom, da je italijansko moštvo znatno nevarnejše kakor pa je bilo angleško.

Wilbour Shaw zmaga! v Indianopolisu

Včeraj popoldne so bile v Indianopolisu (USA) velike avtomobilske dirke na 500 milj. Dirke je gledalo okrog 150.000 gledalcev. Zmagal je Wilbour Shaw na avtomobilu znamke Maseratti. Shaw je dobil »Veliko nagrado mesta Indianapolis«. Dvesto tur za 500 milj je prevozil v skupnem času 4 ure 20 minut s povprečno hitrostjo 115 km na uro. Lansko leto so bile dirke razveljavljene. Prišlo je do tragične nesreče; že kmatu po startu so trčili trije avtomobili, pri tem se je smrtno ponesrečil zmagovalec prejšnjega leta Loyd Roberts, več dirkačev in gledalcev pa je bilo težko poškodovanih.

V Kaunasu so bile končane tekme za evropsko prvenstvo v basketballu. Evropsko prvenstvo si je osvojila reprezentanca Litve, ki je premagala vse svoje nasprotnike z zelo izdatnimi rezultati.

Prvi dan tekmovalnja za lahkoatletsko prvenstvo ameriških univerz je prinesel nekatere izredno dobre rezultate. Sijajen je bil spet znameniti črnc Woodruff, ki je zmagal v teku na 440 yrdov s časom 47 sekund in v teku na 880 yrdov s časom 1 min. 51 sek. in 2 des. V teh dveh disciplinah je Woodruff letos že tretjič zaporedoma postal prvak ameriških univerz. Ostali rezultati: tek na 100 yrdov: 1. West 9 sek. 8 des., tek na 220 yrdov: 1. Capp 21. sek. 2 des., tek na miljo: 1. Zamperini 4 min. 11 sek. 2 des., tek na 2 miljo: 1. Boulanger 9 min. 22 sek., štafeta 4X400 yrdov: 1. University of South California v času 3 min. 19 sek., tek na 120 yrdov eoz zapreke: 1. Humphrey 14 sek. 4 des., tek na 220 yrdov eoz zapreke: 1. Vickery 22 sek. 8 des., kroglja: 1. Ryan 15 m 87 cm, disk: 1. Caspar 48 m 22 cm, kopje: 1. Peoples 67 m 97 cm, skok v daljavo: 1. Perina 7 m 44 cm.

Drugi in zadnji dan tekmovalnja pa je prinesel naslednje prav dobre rezultate: met kladiva: 1. Bennet 54 m 52 cm, skok v višino: 1. in 2. Mallory in Wilson 1 m 92 cm, skok ob palici: 1. in 2. Day in Ganslen 4 m 26 cm. Zamperini, Humphrey, Vickery, Caspar, Peoples, Mallory, Wilson in Day so slušatelji kalifornijske univerze, ki je na tem tekmovalnju v New Yorku dosegla najlepše uspehe. Turčija bo branila

Sodarstvo je pri nas tako razvito, da je beseda o njem celo v slovenski pesnitvi »Moje oče je delal odel, jaz pa odel«, poje slovenski pesnik. Sodarstvo se je pri nas tako dobro razvilo, ker pridelujemo mnogo vina. Slovensko vinogradništvo pa obstoja, odkar so se Slovenci naselili v teh pokrajinah in so vinogradništvo prevzeli že od tu prejšnjih Rimljanov. V Slovenijo prihajajo kupovati eode iz vse države, posebno na vselejsem in naši sodarji znajo to dobro ceniti. Svoje izdelke razstavljajo vsako leto in tudi na letošnjem vselejsemu od 3. do 12. junija jih bomo videli raznih velikosti, gladke in okrašene z živo narodno ornamentiko.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura		Relativna vlažnost	Veter (smer, jakost)	Padavine	
			na jutro	na večer			m/m	vrsta
Ljubljana	760.4	13.0	11.2	9.4	10	0	16.5	dež
Maribor	763.8	15.0	11.0	7.0	10	NE	11.4	dež
Zagreb	762.9	24.0	13.0	8.0	10	0	5.0	dež
Belgrad	763.0	17.0	10.4	9.0	10	0	3.0	dež
Sarajevo	761.0	13.0	11.0	9.0	10	SE	3.0	dež
Vis	761.4	18.0	12.0	7.0	8	SE	18.0	dež
Split	761.3	20.0	16.0	9.0	10	N	9.0	dež
Kumob	761.9	18.0	12.0	7.0	10	ESE	0.2	dež
Rab	761.4	20.0	14.0	7.0	10	E	6.0	dež

Vremenska napoved: Oblačno, deževno in hladno vreme.

Koledar

Danes, četrtek, 1. junija: Fortunat.
Petek, 2. junija: Marcelin; Peter.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta.

Cerkveni koncert. Kdo ga izvaja? Nihče drugi, kot znameniti Trboveljski slavci. Nastudirali so prelepo Grbčovo mašo na staroslovensko besedilo, ki je napisana za troglasen zbor s spremljevanjem orgel. Orgleko spremljevanje bo prevzel iz ljubeznive naklonjenosti prof. Tomo, ki tudi sicer sodeluje kot solist na orglah. Cerkveni koncert bo v franciskanski cerkvi v torek, 6. junija ob 20. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Solsko leto gre h koncu in šola Glasbene Matice ljubljanske bo pokazala sadove svojega dela na dveh javnih sklepnih produkcijah. Prva bo v ponedeljek, 5. t. m. ob četrta na 7 v mali filharmonični dvorani. Nastopila bo cela vrsta gojencev, ki obiskujejo klavir in violino v različnih razredih od prvih početkov navzgor. Natančni spored bo na razpolago od sobote dalje v knjigarni Glasbene Matice. Spored je obenem vstopnica za produkcijo.

Košnja ljubljanskega aerodroma bo oddala mestna občina na javni dražbi v soboto, 3. junija ob 9 na aerodromu.

Pevski zbor Glasbene Matice ima drevi ob 20 vajo mešanega zbora v Lajovčevi dvorani. Odbor. Javno predavanje. V petek 2. junija in v soboto 3. junija, vsakokrat ob 18 popoldne, bo v univerzitetni zbornici predaval g. dr. Golombek, docent varšavske univerze, o poljski literaturi, in sicer v petek o Slovacem, v soboto pa o novejši literaturi. Vstop na obe predavanji prost.

Filozofsko društvo v Ljubljani bo priredilo v soboto 3. junija v mineraloški predavalnici na univerzi ob 6 zvečer svoje zaključno predavanje v tej sezoni. Predaval bo prof. dr. France Veber o temi: »Dvojna narava čutenja«.

Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani si bo v četrtek 1. junija ob 3 popoldne ogledalo uršulinsko, šentjakobsko in šentflorjansko cerkev. Prijatelji domače umetnosti povabljeni. Sestanek pred uršulinsko Cerkvijo.

Na letošnjem pomladanskem vselejsemu od 3. do 12. junija bado samo osebni avtomobili zasedli preko 1500 m² prostora. Najrazličnejše znamke vseh cen bodo zadivile vsakogar. Manjkalo pa tudi ne bo tovarnih avtomobilov, avtobusov, motornih koles in koles. Izbrani med sledečimi znamkami bo pač prav težka; vse so dobre in vredne: Adler, Audi, Amilcar, BMW, Borgward, Buick, Cadillac, Chevrolet, Citroen, Chrysler, Daimler-Benz, DKW, Fiat, Ford, Hanomag, Hansa-Lloyd, Harch, Hudson, Lancia, La Salle, Maybach, Mercedes-Benz, Olds-Mobile, Opel, Pontiac, Plymouth, Steyer, Skoda, Tatra, Renault, Terraplan, Vauxhal, Wanderer; pa tovarni Belford-Truck, Blitz, Chevrolet-Truck, Daimler-Benz, Deutz, Fiat, Ford, International, Krupp, Magirus, MAN, Mercedes-Benz, Saurer, Tempo; motornih koles bo tudi mnogo in navajamo glavne znamke: Ardie, Bianchi, BMW, Deutz, Diamant, DKW, Horex, Maico, Miele, NSU, Phaenomen, Puch, Sachs, Wanderer, Zündapp. Interesenti, ogledite si veliko razstavo na Ljubljanskem vselejsemu med 3. in 12. junijem.

Jugoslovanski esperantisti so zborovali v Karlovcu v dneh od 27.—30. maja t. l. Zbrala se je nad 500 delegatov iz vseh delov Jugoslavije, prišli pa so na kongres tudi zastopniki Bolgarske esperantske zveze, ki so bili navdušeno sprejeti.

Začetek kongresa je bil v nedeljo 28. maja v veliki dvorani »Zorin dom«, ki je bila napolnjena do zadnjega kotička. Popoldne je bil ligin občni zbor, na katerem je bil izvoljen stari odbor z majhnimi spremembami.

Kongres so zaključili v ponedeljek 29. maja v Ozalju, kjer so si esperantisti ogledali zanimivosti gradu nekdanjega mogočih Zrinjskih grofov.

V torek 30. maja pa je skupina esperantistov pohitela k slikovitim Plitvičkim jezerom.

Kongres v Karlovcu je pokazal, da je esperantska ideja v Jugoslaviji že močno ukoreninjena in da je v zadnjih letih napredovala. Jugoslovanska esperantska liga je z ozirom na svoje delovanje in napredek na 3. mestu. Prednjačita ji samo še Portugalska in Finska.

Ljubljansko gledališče

Drama: Začetek ob 20.

Četrtek, 1. junija: »Velika skušnjava« — Red Četrtek.

Petek, 2. junija ob 15: »Othello« — Dijaška predstava. Globoko znižane cene od 14 din navzdol.

Opera: Začetek ob 20.

Četrtek, 1. junija: Zaprtlo.
Petek, 2. junija ob 20: »Lohengrin« — Red A.
Sobota, 3. junija: »Lucia di Lammermoor« — Red B.

Gostovanje Christy Solarija in Alde Nollijeve. Dances zvečer bodo ponovili za red Četrtek veseloigro češkega pisatelja Karla Piskora »Velika skušnjava«. Delo je imelo izreden uspeh. Zasedba običajna z go. Nablocko v glavni ženski vlogi. Režiser: prof. Sest.

»Othello« kot dijaška predstava. Jutri, v petek, ob 15, se bo imelo dijaško priliko seznaniti z enim izmed najpomembnejših Shakespearejevih del »Othello«, ki očituje v polni meri vso veličino Shakespearevega duha. Cene od 14 din navzdol.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 1. junija ob 20: »St. 72« — Red A.

Petek, 2. junija ob 20: »Potovanje v Benetke« — Premiera. Predstava Zdrženja gled. igralcev.
Sobota, 3. junija ob 20: »Utopljenec« — Red D.

„Če za pogrebom ne boste jokali, ste moji dediči!“

Vesel pogreb, za katerim so navdušeno prepevali in igrali poskočnice

Tudi Grčija je zanimiva dežela ne samo po svojih lepota, pač pa tudi po svojevrstnih dogodkih. Tak nenavaden dogodek so imeli te dni v neki vasi v bližini Aten. Skozi vas je šel pogrebni sprevod, ki pa ni bil, po razpoloženju so-deč, prav nič podoben našim pogrebom. Za vozom, s katerim so peljali mrliča na precej oddaljeno pokopališče, je šlo precej ljudstva. Pogrebci pa so bili kaj dobre volje. Peli so, veselo razpoloženje pa je povzdignila še godba, ki je igrala same poskočnice.

Kdo je bil vendar ta nenavaden človek, da se je ljudstvo ob njegovi smrti in pogrebu tako zelo veselilo? Bil je to v vsej občini največji veseljak Kosta Gregoriu. Kaj rad je večkrat dejal: »Smrt je za ljudi rešiteljica. Samo nespametni jokajo, če jim kdo od svojcev umre. Tedaj, ko bom jaz umrl, se boste vsi veselili.« — Pred nedavnim je ta veseljak težko zbolel. Ko pa je

čutil, da se mu bliža smrt, je poklical k sebi notarja in mu narekoval svojo oporoko. Ko je umrl, so oporoko odprli. Pokojnik je zapustil vse svoje premoženje bližnjim sorodnikom, toda pod pogojem, da nihče od njih ne sme za njegovim pogrebom potočiti niti ene solze za njim. V primeru, če bi se kdo proti temu pregrešil in bi za pogrebom Gregoria jokali, bi vse premoženje pripadlo občini. Poleg tega je v oporoki namenil tudi 5000 drahem za prireditve zabave na dan njegovega pogreba, 3000 drahem pa za godbo, ki bo ta dan od jutra do večera igrala in zabavala ljudi.

Do vseh podrobnosti natančno so se dediči držali določil v oporoki, čeprav je tamkajšnji duhovnik protestiral proti takšnemu pogrebu. Hotel je celo že zapustiti sprevod, vendar so ga le prepričali, naj pokojnika vsaj cerkveno pokoplje. Ker je videl, da bi ljudje sami pokopali Gregorja, se je vdal.

Skupina francoskih narodnih noš, ki se je udeležila pred kratkim velikih slovesnosti v Parizu, tako imenovanega »Mednarodnega praznika folklorca«

Kaj je z idrijskim živosrebrnim rudnikom?

Zadnjič smo v našem listu že poročali o tem, kako je danes z razmerami v idrijskem rudniku, kako je z zalagami, s katerimi danes se razpolaga ta tako imenovani živosrebrni rudnik v Evropi, in kako je tudi z razmerami, v katerih žive tisti, ki so v rudniku danes še zaposleni, in tisti, ki so v zadnjem času delo v rudniku izgubili. Da rudnik nima več tolikih zalog živosrebrne rude, kakor jih je imel nekoč, ko je še imel druge gospodarje, govori na eni strani zmanjšano število danes zaposlenega delavstva v rudniku — kar smo v enem svojih zadnjih člankov iz Julijske Krajine tudi poudarili —, na drugi strani pa dejstvo, da so zadnje čase izvozili iz Italije mnogo manj živega srebra, kakor pa prej. Naj vzamemo za primer lansko in letošnjo prvo četrtletje. Lani so v prvih štirih mesecih izvozili iz Italije skupno 5131 kvintalov živosrebrne rude in so zanj dobili 17.732.000 lir, letos pa je v prvih štirih mesecih znašal izvoz živosrebrne rude samo še 2769 kvintalov v vrednosti 10.025.000 lir. Ker smo prebricali, da živosrebrne žile v idrijskem rudniku še niso do kraja izčrpane, vemo, da bodo italijanski strokovnjaki posvetili vso svojo pozornost iskanju novih, morda še ne naštetih žil in na ta način spet poživili delavnost v tem starem in upamo tudi še vedno bogatem rudniku, kajti le na ta način bi bilo obenem rešeno tudi eno najbolj perečih vprašanj, ki tare danes toliko idrijskih družin, namreč vprašanje zaposlenosti. Tisti, ki so bili v zadnjih mesecih odpušteni, ker ni bilo dela, trdno upajo, da bodo v kratkem spet dobili delo in tako tudi potrebnega zaslužka.

V Italiji odslej samo pšenični kruh

Razvajeni tujec, ki vsako leto kaj rad zahaja tudi v Italijo, da preživi vsaj nekaj dni v lepih in vabljivih letoviščih ali po drugih zanimivih krajih, je morda imel svoje pomisleke tudi tedaj, ko si je želel v restavraciji ali kje drugod do-

brega kruha, kakršnega je navajen jesti doma. Morda tudi ni bil zadovoljen, ko je videl, da na noben način ne more dobiti čistega pšeničnega kruha, pač pa mešanega s koruzo. In res je bilo tako. Treba pa je pri tem upoštevati, da v Italiji nimajo toliko pšenice, da bi jo ne bilo treba uvažati, dočim imajo koruze dovolj. In kruh na vse zadnje tudi ni tako slab, če mu je primešane nekaj koruzne moke. Ker pa so začeli mešati koruzo med pšenično moko za kruh, je začelo koruze primanjkovati za druge stvari. Ministrstvo za korporacije je, kakor smo izvedeli, pred kratkim izdalo odlok, po katerem ne bodo smeli peči več mešati koruze med pšenično moko, pač pa bodo morali peči kruh iz same pšenične moke. Na ta način hoče doseči dvojce: zboljšati kruh, da se tudi tuji ne bodo več upravičeno pritoževali nad njim, na drugi strani pa prihraniti koruzo za polento in živino. Kruha bo zato morda nekoliko manj — in če ga bo manj, pravijo, da se bo tudi za malenkost podražil — zato pa bo tudi boljši, pač tak, kakršen je res pravi pšenični kruh. In tuji bodo tako morali spet priznati, da v Italiji ni tako slabo, kakor nekateri hočejo na vsak način ugotoviti, pa če imajo povod za to, ali ne.

Razvedrilo vojakom v Maginotovi črti

Zalostno bi bilo življenje tistih, ki jih je vojaška dolžnost privedla na službo v utrjeno Maginotovo črto ob francosko-nemški meji, če bi bili tudi v mirnem času čisto odrezani od vsega ostalega sveta. Tudi nanje je mislila francoska vlada. Sklenila je dati vsaj nekoliko razvedrila tem vojakom, ki jih tudi v mirnem času ni v teh utrdbah nič manj kot 150.000. Izdala je odlok, po katerem bodo zgradili v teh utrdbah kinematografe, razne igralnice, v katerih bodo poleg drugega igrali tudi biljard, ter kavarne. Posebne kavarne bodo zgradili za Marokance, ki služijo v francoski vojski v teh utrdbah. To bodo prav arabske kavarne, v katerih se bodo mogli vojaki zabavati prav po afriškansko. V številnih utrdbah so zgradili tudi brivnice in kopališča.

Razstava slik in plastik Franceta Kralja za dvajsetletnico njegovega umetniškega delovanja je odprta te dni v Jakopičevem paviljonu. Na njej je razstavljenih veliko novih del, ki kažejo zadnji razvoj tega velikega revolucionarja v slovenski likovni umetnosti. Na sliki vidimo eno najbolj uspešnih plastik z razstave »S polja«.

Velikodušno koncertno občinstvo

Zadnje dni časopisi poročajo tudi o slovitem poljskem pianistu Paderevskem, ki se je podal v Ameriko na daljšo turnejo, a je tik pred nastopom v New Yorku nenadoma tako zbolel, da so mu zdravniki prepovedali vsak nadaljnji nastop. Zaradi prevelike utrujenosti je, kakor poročajo, dobil srčni napad. O njegovem zdravstvenem stanju zdaj sicer poročajo, da se je znatno zboljšalo, vendar je Paderevski sklenil, vrniti se nazaj v Evropo in za nekaj časa opustiti javne nastope.

Čim je napovedal svoj koncert v New Yorku, so bile tako rekoč v trenutku vse vstopnice razprodane. Vsi tisti, ki so nameravali iti poslušat slovitega pianista, pa so z žalostjo sprejeli vest, da je koncert odpovedan in da Paderevski sploh ne bo nastopil. Pri tem bi koga utegnilo zanimati, kaj je bilo z razprodanimi vstopnicami. Večina je gotovo prepričana, da so ljudje dobili denar za kupljene vstopnice nazaj. Ne, pa ni bilo tako, vsaj v glavnem ne. Ko se je zvedelo, da je Paderevski nevarno zbolel in da zato ne more nastopiti, čeprav bi še tako rad, je približno 1500 ljudi, ki so bili namenjeni na koncert in so kupili vstopnice — da niso bile poceni, se razume — izjavilo, da ne marajo denarja nazaj, pač pa naj ga dobi Paderevski kot dokaz, da ga Amerikanci globoko spoštujejo in mu žele, da bi kmalu ozdravel in jim prišel zaigrat.

Ker sta zanemarjala otroka...

Angleški sodniki so res strogi. Zgodi se, da prisodijo komu prav občutno kazen, in sicer za prestop, zaradi katerega pri nas po navadi sploh ne pride nihče pred sodišče. Zadnjič sta v Londonu sedela na zaožni klopi mlada zakonca.

Mož je bil star 28, žena pa 25 let. Zagovarjali sta se morala pred sodnikom zaradi tega, ker sta svojega dva meseca starega otroka preveč zanemarjala in se nista dosti brigala, kaj je z njim, še manj pa, kaj bo. Sodnik ju je obsodil na mesece dni zapora. Obsojeni mož, ki je imel ženo gotovo rajši kot otroka, je prosil, da bi sodišče ženo opustilo, zato pa rajši njega obsodilo na dva meseca zapora. Sodnik pa je to prošnjo odločno zavrnil, češ da mora tudi žena občutiti kazen, ker je kriva najmanj toliko kot mož.

Nadomestilo za pogorelo ladjo »Paris«

Iz Pariza poročajo, da nameravajo Francozi čim prej zgraditi veliko potniško ladjo v nadomestilo za »Paris« ki je zadnjič postal žrtev požara, o katerem prav za prav še danes ni točno ugotovljeno, kako je nastal. Večina pa je le prepričana, da ta velika francoska ladja ni zgorela kar tako po naključju, pač pa da je bil požar podtaknjen. Prijatelji Francije tega gotovo niso storili. No, ker pa so Francozi zdaj sklenili brž nadomestiti to izgubljeno ladjo z drugo, se zdi, da so to nesrečo hitro preboleli. Nova ladja se bo imenovala »Bretagne« in računajo, da jo bodo spustili v morje lahko že prihodnje leto. Zgrajena bo prav tako kot velika prekomorska ladja »Normandie«. Graditi jo bodo baje začeli prav v kratkem.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 1. junija: 12 Mandoline in balalajke (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Lalkih nog naokrog — 14 Napovedi — 18 Pevski zbor Mestne žene. real. gimnazije — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. R. Kolaric) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Deset minut zabave — 20 Koncert. Sodeluje ga. Marita Oberwalder in Radijski orkester — 21.30 Pisan drobšč (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Radijski orkester.

Petek, 2. junija: 12 Za naše prijatelje (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Zenska ura: O otroških gledal. predstavah (ga. prof. Silva Trdina) — 18.40 Poljudna navodila o zaščiti proti zračnim napadom (g. Bedrač Jankol) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Dijakom. planincem za počitnice (g. Pavel Kunaver) — 20 Pevski zbor »Ljubljanski Zvon« — 20.45 Iz opernega sveta (Radij. orkester) — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Cetrtek, 1. junija: Belgrad: 21.10 Narodne pesmi — Zagreb: 20 Koncert na dveh klavirjih — Bratislava: 19.30 Slovenske pesmi in ples — Praga: 20 Zvočna igra — Sofija: 21 Komorni koncert — Varšava: 21 Pevski koncert — Berlin: 20.15 Frankfurt — Budimpešta: 19.30 Mozart: »Carobna pisčala« — Bukarest: 19.55 Klavirski koncert — Dunaj: 20.15 Plesni večer — Pariz: 20.30 »Rojstvo Tristana«. Dramatska pesnitev.

Petek, 2. junija: Belgrad: 20 Prenos iz Zagreba — Zagreb: 20.15 Prenos iz Wiesbadna — Bratislava: 20.35 Slovenske pesmi — Praga: 19.15 Koncert lahke glasbe — Sofija: 20 Narodni koncert — Varšava: 20.15 Verdi: »Macbeth« — opera — Berlin: 20.15 Dor. Pasquale — opera. Donizetti — Bukarest: 20.10 Puccini: »Tosca« (plošče — Milanska Scala) — Dunaj: 23 Plesna in zabavna glasba — Pariz: 20 Poles in Millesde — lirčna drama.

Darujte za VI. mednarodni kongres Kristusa Kralja, ki bo v Ljubljani od 25. do 30. julija 1939

Poslednja zapoved

Ko sta bila Courtney in Scott že blizu bojne črte in sta se dvigala višje in višje, da bi prišla čim bolj iz območja nemških topov, se je Courtney ozrl, ker se mu je bilo zazdalo, da sliši za seboj brnenje. Res — takoj je zapazil drobno piko, ki se je gnala od nemške strani za njima. Nekomu se je bilo le posrečilo dobiti nepoškodovano letalo in se brž dvigniti.

Courtney je napačen očel, da bi prepoznal aparat. Zdelo se mu je, da more biti samo eden tak tič med Nemci — von Richter. Ni bilo treba dolgo čakati, pa se je prepričal, da ju res lovi on.

Von Richter je prebral listek, ki sta ga Nemcem v čevlji vrgla Courtney in Scott. Videl je, da sta mu vrnila milo za drago. Stisnil je zobe in sklenil, da mu bosta to poplačala — tako ali tako. Čakal je, da sta se vnesla, šele potem, ko sta bila oddaljena, je dal potegniti svoje letalo iz edinega hangarja, ki je ostal med bombardiranjem nepoškodovan. Pognal se je za Angležema, kar ga je nesel motor. Njegov obraz je bil mračen, negiben, skoraj strašen. Obraz človeka, ki se je namenil storiti svoje, naj ga velja kar ga hoče. V nekaj trenutkih se je izvil iznad letališča v višavo ter se razgledal, kje na obzorih bi zagledal kako pikico.

Ko je Angleža dobil pred očel, je zdrvel za njima.

Ko je Courtney zagledal za sabo Richterrovo letalo, mu je prejel vesel obraz mrknil. Čutil je, da se mu Nemec počasi, toda vztrajno bliža. Vedel je skoraj do trenutka natančno, kdaj bosta zadela skupaj, če ne bo njegovo letalo dobilo večje brzine, ali če ne bo Nemčevo začelo odnehati.

Šlo je za to, ali bosta s Scottom prej čez bojno črto, kakor ju bo ujel Richter, ali pa se bosta morala spustiti z njim v boj ravno nad nemško fronto. Ker jima ni pomagalo nobeno naključje, se je zgodilo to drugo.

Ravno ko sta se bližala frontnemu pasu, je Courtney začutil za sabo regljanje strojne. Richter je bil tu in njegovi streli so začeli praskati ob Courtneyovo letalo. Za trenutek je zagledal Nemca, ki ga je obletel in streljal nekaj trenutkov od spredaj zgoraj nadenj.

Courtney si je na vse kriplje prizadeval, da bi se zvil nad Nemca in ga on dobil od zgoraj na muho. Toda bilo je nemogoče. Richter je vražje dobro meril. Courtney je poskušal vse svoje zvižake in drzne umetnije, da bi se mu izmaknil vsaj toliko, da ne bi zadel oni njega. To bi se mu bilo tudi posrečilo, da niso

20 nemškemu letalu pomagali topovi s tal.

Scott, ki se je bil malo oddalnil od boja, se je nenadno znašel sredi samih belih oblakov, ki jih je porajalo razletavanje šrapnelov. Okoli njega je prasketalo in pršilo, da bi se človeku zdelo, da pada toča. Vil se je med temi strupenimi, sekljenega dežja meglicami in gledal, kako bi prišel na pomoč Courtneyu, katerega je držal Richter s svojo strojico. Vrtel se je, da bi ga zagledal, prisluhoval, kje ropoče njegov motor.

Zaslišal ga je, ko je ravno začel pometati. Še enkrat je zahropel, potem pa utihnil. Courtneyovo letalo je bilo zadeto in se je začelo opotekati, nato pa je v loku in vedno hitreje zavilo proti zemlji.

Ko je Nemec to videl, se je naglo obrnil in odbrzel nazaj, zakaj toča šrapnelov se je zdaj tako zgostila, da bi ga lahko zadeli njegovi lastni ljudje.

Courtney je padel nagleje in nagleje. Scott se je naglil iz svojega letala, da je ravno še utegnil videti, kaj je s Courtneyem. Naglo je obrnil letalo za njegovim ter ga skušal v padanju dohiteti. Ko je bil vstric njega, mu je z roko mahal nekaka znamenja, ki jih pa Courtney ni razumel — kako neki?

Courtney je na vse kriplje poskušal, da bi se kako rešil. Zadnje trenutke, ko je že videl, da se mu v blazni naglici bliža zemlja, se mu je posrečilo, da je letalo vzravnal, da ni padalo na nos, marveč poplosk v loku. Sklonil se je iz letala ter gledal, gledal...

Ko je že menil, da bo zdaj, zdaj udaril ob tla in ga bo konec, je vzrl majhno zeleno trato in je skušal letalo naravnati proti njej. Dosegel je, toda že na robu je letalo zadelo ob tla, se zaletelo v dre-

vesce, se preobrnilo na glavo ter se z lo-mečim ropotom ustavilo...

Nekaj trenutkov je bilo vse tiho, kakor da je vsega konec. Polem se je pod strtim letalom začelo nekaj gibati, se kobacati, nazadnje je prišlo izpod njega nekaj, kar je bilo podobno okajeni, zdelani živali. Bil je Courtney, ki se je ves pobit, raztrgan, umazan in odrgnjen, pa vendar v glavnem živ in cel rešil izpod padlega letala.

Fotorisba Warner Bros

Ob prevrnjenem letalu sta se Courtney in Scott stisnila roke in se nasmehnila kakor da bi bila že rešena.